

ISSN 2450-6486

<http://ehs.eeipsy.org>DOI: <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2022.3.05>

UDC 378:[811.111:316.77]

Тетяна ГАРЛИЦЬКА

Формування міжкультурної компетентності як одна з умов запровадження європейських стандартів мовної світи

TETIANA HARLYTSKA. The formation of intercultural competence as one of the conditions for the introduction of European standards of the linguistic world. *The article raises the problem of importance of intercultural competence forming, in particular among students of philology. The realization of intercultural competence is considered as one of the conditions for establishment of the European standards of language education. Modern globalization processes, expansion of intercultural contacts demand the Ukrainian education to be focused on the new level specialist – the subject of multicultural surrounding. Professional competence of specialists of different fields is impossible without possessing intercultural competence. The concept «intercultural competence» is considered as multidisciplinary phenomenon which is studied from different points of view: philosophical, cultural, sociological, psychological, pedagogical and linguodidactic. The main attention is focused of the connection of culture and language because*

language competence is the tool for another culture cognition and an important condition of intercultural communication.

Keywords: *intercultural competence, globalization, Common European Framework of Reference for Languages, culture, language.*

Сучасні вимоги освітнього простору України спрямовані на виховання фахівця нового рівня – суб'єкта полікультурного суспільства, здатного вийти за межі рідної культури. Основним критерієм освітніх трансформацій повинна бути орієнтація на європейський досвід з урахуванням ментальних та історичних моментів українських реалій. Тому необхідно апелювати до нормативно-правових документів, які регулюють систему освіти, зокрема Закону України «Про вищу освіту», Національної Доктрини розвитку освіти в Україні у XXI столітті, Державної національної програми «Освіта», Концепції розвитку педагогічної освіти, Концептуальних засад розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір, Рекомендацій Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя тощо.

«Нині Україну з упевненістю можна вважати осередком перехрестя культур, оскільки до ключових царин людської активності залучаються представники різних країн, чії мови, погляди, звичаї, манери поведінки, життєві устрої так чи так перетинаються під час здобуття знань. У результаті культурного перетину виникає необхідність у міжкультурному спілкуванні як важливому засобі встановлення контакту між репрезентантами різних суспільств, пізнання й обміну культурним досвідом» [1, с. 30]. Про актуальність дослідження феномена «міжкультурна компетентність» свідчить також велика увага вітчизняних та зарубіжних учених, які розглядають різні аспекти цього поняття: теоретичне підґрунтя, зокрема сутність та механізми становлення (Н. Гальчун, Л. Ітун, С. МакКінон, І. Сафонова), особливості формування міжкультурної компетентності студентів (М. Байрем, О. Данишенко, Д. Дірдорф, О. Іліє, С. Радул), роль міжкультурної компетентності у сфері бізнесу, економіки та менеджменту (О. Зеліковська, З. Сейн). Мета нашої роботи полягає в обґрунтуванні важливості формування міжкультурної компетентності, зокрема у студентів філологів як майбутніх учителів англійської мови.

Унаслідок розширення міжкультурних контактів усе більш вагомими постають питання формування та розвитку знань, умінь та навичок ефективної міжкультурної комунікації, толерантності, міжкультурної компетентності. Окрім того, за словами О. Данишенко, професійна компетентність фахівців різних галузей діяльності як у державному, так і приватному секторах, стає неможливою без володіння ними міжкультурною компетентністю задля ефективної реалізації поставлених цілей і завдань у професійній сфері [2, с. 148].

Складність і міждисциплінарний характер феномена «міжкультурна компетентність» потребують аналізу досліджень філософського, культурологічного, соціологічного, психологічного, педагогічного характеру, що уможливає з'ясування його сутності, структури та механізму формування. Ці публікації присвячені поняттям суміжним із міжкультурною компетентністю, зокрема «діалог культур», «полікультурність», «міжкультурна комунікація», «крос-культурна компетентність», «взаємодія культур», «культура» тощо. Зазвичай науковці розглядають міжкультурну компетентність як необхідний компонент (атрибут) міжкультурної комунікації, оскільки сам термін з'явився в процесі вивчення особливостей міжкультурної комунікації і виокремлення окремого напрямку.

У 1959 р. у світ вийшла праця Е. Холла «Німа мова» [17, с. 53], у якій науковець досліджує не цілісні культури, а окремі поведінкові підсистеми. Учений зазначає, що люди повинні навчитися виходити за межі культури і адаптувати її до епохи та до свого власного біологічного організму. Отже, для того, щоб вижити, кожна культура потребує взаємодії з іншими культурами, однак дослідник був переконаний, що основною метою міжкультурної взаємодії є розуміння не чужої, а своєї культури.

У філософських дослідженнях проблему міжкультурної взаємодії уперше порушено у форматі діалогу культур. У 70-х рр. ХХ ст. у філософії відбувся методологічний переворот від філософії свідомості до філософії комунікації, згідно з якою соціальна взаємодія та діалог культур розглядають у контексті міжособистісної комунікації. Від кінця ХХ ст. проблема міжкультурної комунікації стала своєрідним перетином кількох векторів розвитку філософського мислення – екзистенційної традиції, психоаналізу, неопротестантизму, структуралізму, лінгвістичної філософії та неомарксизму [9]. «Поняття комунікації у філософії уможливило по-новому подивитися на перспективи міжкультурного діалогу,

на розв'язання конкретних міжкультурних та міжцивілізаційних конфліктів. Філософія прагне застосувати головні ідеї комунікативної теорії в аналізі сфери практичного розуму, етики, у дослідженні інших вимірів людського буття, способів організації соціального життя або тих чи тих форм соціальної інтеграції» [14].

Міжкультурні відносини у ХХІ ст. науковці (В. Кремень, Л. Саракун) розглядають крізь призму глобалізаційних процесів, які стали невід'ємним складником життя сучасного суспільства. Дослідники стверджують, що попри позитив, який є від глобалізації (збагачення культур, розширення можливостей, спрощення спілкування між культурами, виникнення нового типу мислення), новітні засоби масової комунікації водночас породжують низку духовних та психологічних проблем, і насамперед адаптування до них людини. Сьогодні можна говорити про «кризу культури», коли стираються межі між культурами, утворюючи передумови іншого типу культурної єдності. У спілкуванні починають панувати інтегративні мовні тенденції, тобто сучасні інтегративна суперкультура поглинає розмаїття локальних культур [7, с. 27-29]. Такої ж думки дотримується й Л. Саракун [10, с. 118], яка зауважує, що в перебігу глобальних трансформацій нівелюються відмінності між країнами, народами, етнічними групами, простежується породження людини «загалу» без конкретної культурної належності. При цьому культурні деформації обертаються втратою традиційних цінностей, руйнацією культурного середовища. Етнокультурне знеособлення набуває загрозливих розмірів. Частішими стають випадки нехтування суверенністю держав, національними культурами, господарськими традиціями, національно-етнічними імперативами.

Серед соціологів також спостерігається зацікавлення проблемами культури, міжкультурної взаємодії та міжкультурної компетентності. Основна увага соціологічних досліджень зосереджена на соціальних аспектах міжнаціонального спілкування, функціонуванні діалогу культур у різних сферах суспільного життя, особливостях спілкування представників різних соціальних груп та етносів, їх взаємодії, взаємозалежності комунікації та соціологічних категорій (Н. Захарчук, Л. Лідесдорф, Б. Слющинський, І. Чудовська).

У кінці 1970-х рр. нідерландський соціолог Г. Хофстеде запропонував класифікацію культурних ознак, які є цінними в аналізі міжкультурної комунікації. Її важливість виявляється в появі можливостей порівняння характеристик різних культур задля

аналізу культурних відмінностей та їх наслідків для соціальних процесів. Дослідник сформулював 5 показників, за якими варто розрізняти культури: 1) дистанція від влади (від низької до високої); 2) відокремленість (колективізм – індивідуалізм); 3) напористість (маскуліність – фемінність); 4) уникнення невизначеності; 5) стратегічне мислення (короткострокова чи довгострокова орієнтація на майбутнє) [18]. Концепція Г. Хофстеде дозволяє простежити, як відображаються на виробничих корпораціях національні культурно-специфічні характеристики, які можливі перспективи регулювання соціально-економічних та політичних процесів як в умовах глобалізації, так і в умовах циклічних економічних та політичних криз.

Соціологи розглядають культуру як міжетнічну комунікацію, а міжкультурний діалог вважають важливим чинником соціокультурних змін та визначають у його структурі три основних типи: вертикально-синхронний (опосередкована взаємодія реципієнта з інокультурною традицією), вертикально-діахронний (опосередкований взаємозв'язок актуального та попереднього стану культури) і горизонтально-синхронний (специфічний вид контакту між співіснуючими національними та етнічними культурами) [16]. Специфіка міжкультурного діалогу як рушія соціокультурних змін полягає в тому, що залежно від діахронного чи синхронного типу його реалізації він може виступати як внутрішньою, так і зовнішньою силою культурного розвитку, модифікуючи у кожному з цих напрямків особливості свого впливу на культуру-реципієнт.

Варто також вести мову про спільні наукові досягнення педагогів та психологів, присвячені вивченню проблем міжкультурної комунікації. Для обох груп дослідників ключовими поняттями є міжкультурна освіта (Ю. Габермас, П. Гжибовський, Н. Заячківська), компетентісний підхід (І. Бех, Н. Бібік, О. Овчарук, Дж. Равен) та міжкультурна компетентність (Л. Їтун, Д. Мацумото, І. Сафонова).

Учені наголошують, що у зв'язку з глобалізацією освіти й економіки, поширенням мобільності та міграційних процесів виникла нагальна потреба в міжкультурній освіті. Так, у «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки» зазначено, що одним із пріоритетних напрямів державної освітньої політики мають стати: інтегрування в європейський і світовий освітній простір, інтернаціоналізація науково-освітнього процесу, активне залучення іноземних студентів до навчання в Україні та оновлення мети й змісту

освіти на основі компетентнісного підходу [13]. Саме тому чільне місце в процесі взаємодії культур сьогодні посідають проблеми компетентнісного підходу та адекватного сприйняття культурних відмінностей у міжкультурній комунікації.

Вивчаючи сучасний стан питання міжкультурної компетентності особистості США, О. Данишенко виявляє, що володіння міжкультурною компетентністю є одним із обов'язкових складників у підготовці компетентних фахівців. Окрім того, потребу в оволодінні міжкультурною компетентністю в Америці розглядають у чотирьох площинах: 1) зовнішня політика та державна служба; 2) у межах навчальних програм і досліджень проблематики міжкультурної комунікації та міжкультурної компетентності; 3) у бізнесі; 4) громадяни США [2, с. 150-151]. «Щодо України, то мультикультурність має стати однією з новітніх освітніх стратегій, яка визначатиме якісно нові засади організації освітнього і виховного процесу. Міжкультурний вимір освіти на всіх рівнях необхідно розглядати як позитивну тенденцію в рамках концепції мультикультуралізму, яка є більш всеосяжною та когерентною до потреб сучасного культурного розмаїття України» [12, с. 136].

І. Сафонова розглядає міжкультурну компетентність із позицій аксіології, що дозволяє представляти простір університетської освіти як ціннісно-детермінований, креативно-діяльнісний і особистісно орієнтований процес, спрямований безпосередньо на формування міжкультурної компетентності студента [11, с. 135].

Також заслуговує на увагу дослідження Г. Кравченко [6, с. 45], у якому авторка подає класифікацію компонентів міжкультурної

Таблиця 1.

Класифікація компонентів міжкультурної компетентності у професійній діяльності перекладачів

Класифікація	Компоненти	Основний прояв
Базова компетентність	лінгвістична компетентність	лексика, синтаксис, текст, лінгвістика, прагматика, соціолінгвістика
	позалінгвістична компетентність	культура, знання енциклопедії
Основна компетентність	професійні знання з предмету	міжкультурні теоретичні знання, комунікативна обізнаність тощо
	стратегічна компетентність	інтеграція, регулювання та контроль

Периферійна компетентність	інструментальна компетентність	пошук літератури, використання перекладених інструментів, консультація експертів
	психофізіологічний механізм	емоції, інтелект тощо

компетентності перекладачів (Таблиця 1).

Подані характеристики уможливають розгляд міжкультурної компетентності як складного багатокомпонентного феномену, що поєднує не лише спілкування, але й поведінку, які є одночасно ефективними та доречними в міжкультурних взаємодіях.

О. Зеліковська у структурі міжкультурної компетентності визначає наступні показники: предметно-професійний (володіння системою національних знань і вмінь у професійній сфері); соціолінгвістичний (знання мовних одиниць із національно-культурною семантикою та володіння комунікативною стратегією); соціокультурний (культурно-специфічні знання, стратегічні вміння, компаративні вміння) та афектний (особистісні якості і характеристики) [4].

Д. Дірдорф розробила композиційну модель міжкультурної компетентності, у якій є три групи елементів – афективні (емпатія і толерантність, які створюють психологічну основу для ефективної міжкультурної взаємодії); когнітивні (культурно-специфічні знання, які служать основою для адекватного тлумачення комунікативної поведінки представників іншої культури); поведінкові (різні стратегії, застосовані в ситуаціях міжкультурних контактів) [15]. Отже, поняття «міжкультурна компетентність» дослідниця пов'язує передусім з обсягом та якістю інформації про явища й цінності іншої культури. І чим активніше людина використовує ці знання, тим вищим є рівень її міжкультурної компетентності.

В. Гудікунст [16] пропонує тривимірну модель міжкультурної компетентності: мотиваційні чинники (потреби учасників інтеракції, соціальні зв'язки, уявлення про самого себе та відкритість для нової інформації), фактори знань (очікування, спільні інформаційні мережі, знання альтернативних інтерпретацій, подібностей та відмінностей) та фактори навичок (здатність до емпатії, вміння адаптувати комунікацію, створювати нові категорії, видозмінювати поведінку та збирати потрібну інформацію). На думку дослідника, ці чинники можуть упливати на рівень тривожності та ступінь невизначеності, який відчують учасники комунікації в тій чи тій ситуації.

Варто зауважити, що в минулому столітті міжкультурна комунікація розглядалася педагогами, психологами та соціологами «як необхідний чинник у вихованні особистості, як обмін культурними, моральними, ментальними особливостями, притаманними кожному народові», наголошувалося «на необхідності оберігати власну культуру задля збереження національної ідентичності», однак у ХХІ ст. «процес міжкультурної комунікації актуалізує для особистості її міжкультурну компетентність і стимулює її підвищення, під впливом чого суб'єкт комунікації стає толерантнішим, гнучкішим, отже, відбувається його розвиток» [5, с. 33].

Надзвичайно цінними для нашої роботи є праці мовознавців та лінгводидактів, які здійснюють пошук ефективних умов міжкультурного спілкування, розглядають проблеми взаємовпливу різних культур, зв'язку культури та мови (З. Бакум, І. Дирда, С. Костюк, Л. Муц, С. Ніколаєва). Основний акцент дослідники роблять на мові як найважливішому елементі діалогу культур, адже усі свої основні функції «культура реалізує в процесі комунікації, і сама вона є комунікацією, оскільки: учасники комунікації є завжди носіями певної культури; у комунікації завжди знаходять своє відображення елементи культуральності» [8, с. 17].

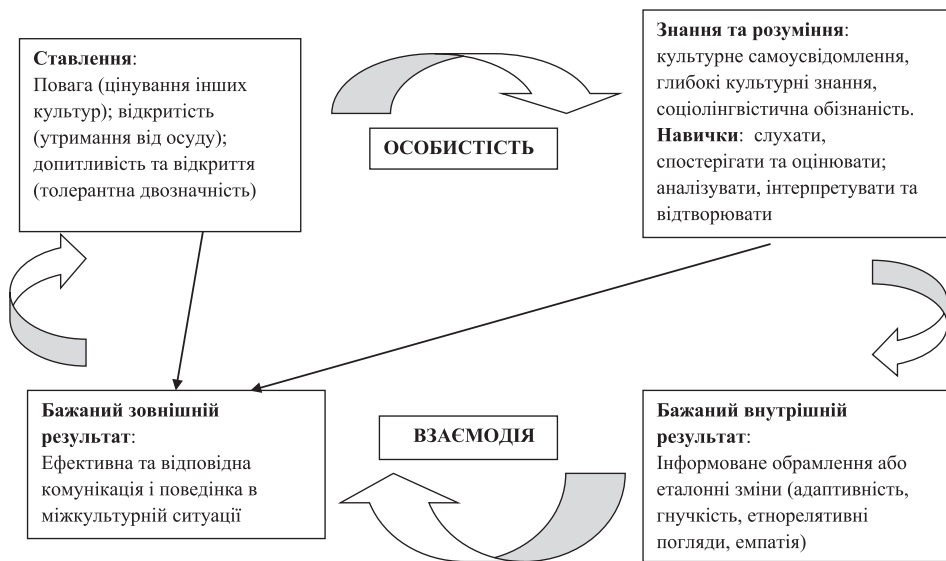
Іноді порушення правил комунікації через незнання мовних та культурних особливостей різних країн спричиняє непорозуміння, конфлікти та війни. Задля уникнення цих непорозумінь, на думку З. Бакум, сучасна методика навчання іноземної мови повинна залучати до змісту навчально-методичної літератури культурологічний матеріал, у межах якого було б розглянуто ціннісно-нормативні системи рідної та інших культур. Зіставлення нетотожних компонентів мовної та культурної систем різних етносів запобігає інтерференції умінь і навичок з рідної мови в нерідну, сприяє опануванню мовної системи країни-носія мови [1, с. 33].

Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій володіння іноземними мовами [3] міжкультурна компетентність передбачає вміння визначати і використовувати різні стратегії для контакту з представниками інших культур, ефективно долати міжкультурні непорозуміння й конфлікти, а також долати стереотипні ситуації; здатність пов'язувати власну та чужу культури й виконувати роль культурного посередника між ними.

О. Ліє пропонує процесуальну модель міжкультурної компетентності [19, с. 266], яку подано на Схемі 1.

Схема 1.

Схема 1.

Така схема засвідчує глибоку процесуальну взаємодію лінгвістичних, соціологічних, психологічних та культурних складників міжкультурної компетентності, що проявляються через різні знання, уміння та навички індивіда в процесі міжкультурного діалогу.

С. Костюк вважає, що крізь призму іншої культури людина по-новому може побачити і сприйняти власну культуру. Адже, вивчаючи другу мову, індивід співіснує одночасно у двох культурних просторах, сприймає світ із двох позицій. Через порівняння і вибір певних структур здійснюється діалог культур, унаслідок чого відбувається збагачення внутрішнього світу людини. Людина, яка тільки-но починає вивчати іноземну мову, формує свої думки рідною мовою з усіма її культурними особливостями. Під час спілкування іноземною мовою необхідно перебудувати, підлаштувати своє висловлення відповідно до культури іншої мови. Цей процес і є діалогом культур [5, с. 38].

Аналізуючи погляди різних дослідників, можна констатувати, що мовна компетенція є однією з найважливіших складників міжкультурної компетентності, оскільки саме мовні знання є інструментом пізнання іншої культури та важливою умовою міжкультурної комунікації.

Отже, можна узагальнити, що лише в контексті різних дисциплін формується комплексний підхід до міжкультурної компетентності. Так, філософи та антропологи пояснюють роль культури та комунікації в нашому житті; соціологи визначають міжкультурну комунікацію як важливий чинник виховання особистості та соціокультурних змін; педагоги і психологи досліджують структуру, психологічні чинники та методи формування міжкультурної компетентності у студентів; лінгвісти й лінгводидакти допомагають зрозуміти важливість мови, її роль в міжкультурній взаємодії та формуванні міжкультурної компетентності. Беззаперечним є той факт, що формування міжкультурної компетентності є вимогою часу та однією з умов запровадження європейських стандартів вищої освіти.

References:

1. Бакум З. П., Пальчикова О. О., Костюк С. С. Навчання іноземних мов: крос-культурний підхід. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2019. 288 с.
2. Данишенко О. С. Поняття набуття міжкультурної компетентності: американський підхід. Державне управління. Інвестиції: практика та досвід. 2015. №24. С. 148–153.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
4. Зеліковська О. О. Сутність та структура міжкультурної компетентності студентів вищих економічних навчальних закладів. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер. Педагогіка і психологія. 2010. № 2 (24). С. 213–216.
5. Костюк С. С. Розвиток компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців на основному етапі навчання української мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Київ, 2018. 292 с.
6. Кравченко Г., Лю Я. Сутність і структура міжкультурної компетентності майбутніх перекладачів. Імідж сучасного педагога. 2021. № 2 (197). С. 42–46. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-2\(197\)](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-2(197)).
7. Кремень В. Феномен інновацій : освіта, суспільство, культура : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2008. 472 с.
8. Муц Л. Ф. Дискурсна методологія досліджень міжкультурної комунікації. Держава та регіони. Сер. Соціальні комунікації. 2015. № 3 (23). С. 17–20.
9. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії: Онтологія людини. Київ: Абрис, 1995. 336 с.
10. Саракун Л. П. Основні тренди розвитку культури в умовах глобалізаційних трансформацій. Філософські обрії. 2008. № 19. С. 111–123.

11. Сафонова І. О. Сутність і структура міжкультурної компетентності в контексті аксіологічного підходу. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2014. Вип. 3 (62). С. 129–143.
12. Сікорська, І. М. Мультикультуралізм та його вплив на освіту. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Сер. Політологія. Соціологія. Право. 2019. № 3 (43). С. 133–138.
13. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. Київ, 2020. 71 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення: 7.02.2023).
14. Убейволак О. О., Компанієць Л. Г. Актуальні проблеми міжкультурної комунікації в контексті діалогу культур. *Innovative solutions in modern sciences*. 2016. № 3 (3). URL: <https://doi.org/10.18372/2520-6818.26.8109> (дата звернення: 7.02.2023).
15. Deardorff D. K. Assessing Intercultural Competence. *Assessing Complex General Education Student Learning outcome*. 2011. No. 149. pp. 65–79.
16. Gudykunst W., Kim Y. *Communication with strangers: An approach to intercultural communication*. Boston : McGraw Hill, 1997. 112 p.
17. Hall E. *The Silent language*. New York: Doubleday & Company Inc., 1959. 242 p.
18. Hofstede G. *Culture's consequences. International differences in Work-Related values*. London: The International Professional Publishers, 1980. 328 p.
19. Ilie O.-A. The Intercultural competence. *Developing effective intercultural communication skills. International Conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION*. 2019. Vol. XXV. No. 2. pp. 264–268.

Transliteration of References:

1. Bakum Z. P., Palchykova O. O., Kostiuk S. S. *Navchannia inozemnykh mov: kros-kulturnyi pidkhid*. Ternopil: FOP Osadtsa Yu. V., 2019. 288 s.
2. Danyshenko O. S. *Poniattia nabuttia mizhkulturnoi kompetentnosti: amerykanskyi pidkhid*. Derzhavne upravlinnia. Investytzii: praktyka ta dosvid. 2015. №24. S. 148–153.
3. *Zahalnoievropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia / nauk. red. S. Yu. Nikolaieva*. Kyiv: Lenvit, 2003. 273 s.
4. Zelikovska O. O. *Sutnist ta struktura mizhkulturnoi kompetentnosti studentiv vyshchykh ekonomichnykh navchalnykh zakladiv. Problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity*. Ser. Pedahohika i psykholohiia. 2010. № 2 (24). S. 213–216.
5. Kostiuk S. S. *Rozvytok kompetentnosti mizhkulturnoi komunikatsii studentiv-inozemtsiv na osnovnomu etapi navchannia ukrainskoi movy : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Kyiv*, 2018. 292 s.
6. Kravchenko H., Liu Ya. *Sutnist i struktura mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh perekladachiv. Imidzh suchasnoho pedahoha*. 2021. № 2 (197). S. 42–46. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-2\(197\)](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-2(197)).

7. Kremen V. Fenomen innovatsii : osvita, suspilstvo, kultura : monohrafiia. Kyiv : Pedahohichna dumka, 2008. 472 s.
8. Muts L. F. Dyskursna metodolohiia doslidzhen mizhkulturnoi komunikatsii. Derzhava ta rehiony. Ser. Sotsialni komunikatsii. 2015. № 3 (23). S. 17–20.
9. Nesterenko V. H. Vstup do filosofii: Ontolohiia liudyny. Kyiv: Abrys, 1995. 336 s.
10. Sarakun L. P. Osnovni trendy rozvytku kultury v umovakh hlobalizatsiinykh transformatsii. Filosofski obrii. 2008. № 19. S. 111–123.
11. Safonova I. O. Sutnist i struktura mizhkulturnoi kompetentnosti v konteksti aksiolohichnoho pidkhotu. Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka. 2014. Vyp. 3 (62). S. 129–143.
12. Sikorska, I. M. Multykulturalizm ta yoho vplyv na osvitu. Visnyk NTUU «KPI». Ser. Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. 2019. № 3 (43). S. 133–138.
13. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021-2031 roky. Kyiv, 2020. 71 s. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (data zverнення: 7.02.2023).
14. Ubeivolk O. O., Kompaniiets L. H. Aktualni problemy mizhkulturnoi komunikatsii v konteksti dialohu kultur. Innovative solutions in modern sciences. 2016. № 3 (3). URL: <https://doi.org/10.18372/2520-6818.26.8109> (data zverнення: 7.02.2023).
15. Deardorff D. K. Assessing Intercultural Competence. Assessing Complex General Education Student Learning outcome. 2011. No. 149. pp. 65–79.
16. Gudykunst W., Kim Y. Communication with strangers: An approach to intercultural communication. Boston : McGraw Hill, 1997. 112 p.
17. Hall E. The Silent language. New York: Doubleday & Company Inc., 1959. 242 p.
18. Hofstede G. Culture's consequences. International differences in Work-Related values. London: The International Professional Publishers, 1980. 328 p.
19. Ilie O.-A. The Intercultural competence. Developing effective intercultural communication skills. International Conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION. 2019. Vol. XXV. No. 2. pp. 264–268.

The Author

Tetiana Harlytska
*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Kryvyi Rih State Pedagogical University,
Kryvyi Rih, Ukraine
<http://brcid.org/0000-0002-4360-1282>
E-mail: maystruk@ukr.net*

Abstracts

ГАРЛИЦЬКА ТЕТЯНА. Формування міжкультурної компетентності як одна з умов запровадження європейських

стандартів мовної світи. Статтю присвячено обґрунтуванню важливості формування міжкультурної компетентності, зокрема у студентів філологів. Реалізація міжкультурної компетентності розглядається як одна з умов запровадження європейських стандартів мовної освіти. Сучасні глобалізаційні процеси, розширення міжкультурних контактів вимагають від освітнього простору України орієнтації на виховання фахівця нового рівня – суб'єкта полікультурного простору. Професійна компетентність фахівців різних галузей стає неможливою без володіння ними міжкультурною компетентністю. Поняття «міжкультурна компетентність» розглядається в роботі як міждисциплінарний феномен та досліджується з позицій філософії, культурології, соціології, психології, педагогіки та лінгводидактики. Особливу увагу зосереджено на зв'язку культури та мови, оскільки мовні знання є інструментом пізнання іншої культури та важливою умовою міжкультурної комунікації.

Ключові слова: міжкультурна компетентність, глобалізація, загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, культура, мова.

TETIANA HARLYTSKA. Kształtowanie kompetencji międzykulturowych jako jeden z warunków wprowadzenia europejskich standardów nauczania języków. Artykuł poświęcony jest uzasadnieniu znaczenia kształtowania kompetencji międzykulturowych, w szczególności wśród studentów filologii. Realizacja kompetencji międzykulturowych jest uważana za jeden z warunków wprowadzenia europejskich standardów nauczania języków. Współczesne procesy globalizacyjne, szerokie kontakty międzykulturowe wymagają, aby przestrzeń edukacyjna Ukrainy skupiła się na kształceniu specjalisty nowego poziomu, czyli podmiotu przestrzeni wielokulturowej. Kompetencje zawodowe specjalistów z różnych dziedzin stają się niemożliwe bez posiadania przez nich kompetencji międzykulturowych. Pojęcie „kompetencji międzykulturowych” traktowane jest w pracy jako zjawisko interdyscyplinarne i jest rozpatrywane z punktu widzenia filozofii, kulturoznawstwa, socjologii, psychologii, pedagogiki i dydaktyki lingwistycznej. Szczególną uwagę zwraca się na związek między kulturą a językiem, ponieważ znajomość języka jest narzędziem poznawania innej kultury i ważnym warunkiem komunikacji międzykulturowej.

Słowa kluczowe: kompetencje międzykulturowe, globalizacja, Ogólnoeuropejskie zalecenia w sprawie podejścia do nauczania i uczenia się języków, kultura, język.